

Horváth Júlia Borbála

MINDENEK HATÁRA

Gesztenyi baráti összejövetelről tartott hazafelé. Jó hangulatban fogyasztotta útját, még a fejében bujkált az utolsó nóta: *Fúj, süvölt a Mátra szele, / Üngöm, gatyám lobog bele...* Szűk kilométert kellett megtennie, és egy szelíd emelkedőt megmászni hazáig. Az égiek közül a telihold segítette útján, de a felhők nem hagyták kisajátítani a levegőöveget. Már a faluja fényeit vélte látni, amikor hirtelen elveszítette az egyensúlyát. Először meglepődött, mert nem ehhez volt szokva; a negyvenesek délcegségével járt, fejét soha nem szegte le jobban, mint ahonnan még emelt fővel lehetett folytatni.

Most viszont mintha egész testével a látóhatár alá süllyedt volna; a világ vészjóslón tornyosodott fölébe. Az összejövetelen persze poharazgattak, hogyne tették volna, öt-hat felesnél nem többet egész este, hozzá zsíros toroskáposzta, veres fröccs, cigaretta; több semmi. *Jól élünk...* viccelődtek a barátok, nevetett a szemük, de a fizetnivalóval minden hónapban jótálltak a postán.

Ugyan Gesztenyi is effélékkel birkózott, de valahogy mindig a felszínre játszottta magát, és minden rendben látszónak tűnt, most meg az árokszálon ült és nem értette, hogy történhetett vele, ami. Egy fertálynyi időt eltűnődött, nyújtogatta az évek alatt összezsugorodott lábizmaidat, a cipőfűzője kibomlott és sárból húzott szennyes csíkot. Miután semmire sem jutott, összeszedte magát, s elhatározta, megkeresi, ami nemrég még megvolt. Végigtapogatódzott a nedves köveken, az összenyamvadt fücsomókon, benézett a kishíd alá, de az egyensúly sehogyan sem akart meglenni. Nem volt mire várni tovább, óvatosan hazafelé vette az irányt.

A kapuhoz érve végigsimított a kabátján, nadrágján, amúgy szokásból a homlokán, mielőtt belépett volna, nagy levegőt vett és betolvajkodta magát a házba. A család már elcsendesedett, itt-ott szertehagyott tárgyak éltek éjszakai életüket, az óra éppen háromnegyedet ütött. Gesztenyi kapaszkodó után matatva feltolta magát a lépcsőn és sorban fölkereste az ágyukban alvó családtagokat.

Labilis pozíciójából nézve azonban, a gyerekei mintha másmilyenek lettek volna, mint annak előtte. Jánoska például lábtól feküdt, a Fannilány helyett a kutyát találta a paplan alatt, a hitvesi ágyban pedig a többi aprólék aludt a felesége oldalán. Gesztenyi nem szólt, kiment és a konyhában keresett magának helyet. Reggel a szokásosnál korábban indult munkába – lábujjon érkezett, hát ugyanúgy távozott –, odakint pedig az előző éjszaka nyomait kutatva magán, belenézett az útszélen imbolygó pocsolóba és megállapította: az egyensúlyának nyoma veszett.

Így nem mehetek dolgozni! Hirtelen döntéssel a biztos útról a mellékre kanyarodott, ahol kiszáratva egyik kollégája jött szemből.

Hová, hová? – a másik zavartan.

Semmi, semmi, csak elveszítettem valamit... – hasonlóképpen Gesztenyi.

Á, te is? – méregette – *segíthetek megkeresni?* Gesztenyi nem ugrott a szóra, csak a maga súlytalansága foglalkoztatta; szótlánul botorkáltak tovább. Néha megálltak, azt hitték, találtak valamit, végül kiderült, semmi érdemleges.

Így telt el a nap. És a következő és az azt követő, egy teljes hét. Gesztenyi minden reggel elindult a munkába, de soha nem érkezett meg. A napot szöszmötöléssel töltötte, utcai padon, a parki árnyasban ülve próbálta megállítani az állandó forgást, mert meg volt győződve róla, ő marad egy helyben, csak a külvilág pörög körülötte. Délutánonként rendben hazaindult, kínosan ügyelve a munkaidő betartására; otthon a felesége ebéddel várta.

Te, Gesztenyi – kezdte volna –, *valami furcsa van velem az utóbbi időben...* Gesztenyi hátán borzongásbuborékok gurultak végig, belenézett a felesége szemébe és olyan tétovaságot fedezett fel benne, amelyet még soha, de azt gondolta, ügyes asszony, majd megoldja.

Neki, Gesztenyinek viszont most magamagával kell foglalkoznia, hogy amint képes rá, újult erővel szállhasson harcba érte, és közös utódaikért. Szó nélkül magára húzta hát a nagyszoba ajtaját és távirányított megoldást keresendő bekapcsolta a tévét.

Idegesen villództak a képek, tolakodtak a mondatok, az egyik fogyókúrát ajánlott gyógyírként, a másik déligyümölcsbevét, a harmadik nyugtatót/izgatót, a többiek kamatos kamatot, hitelt, hotelt, hetet és havat; s mindannyian esküdtek arra, hogy egyensúlyvesztés ellen a

legbiztosabb módszer az övék. A tisztánlátást egyéb hangok is bonyolították: *az egyensúlyhoz ragaszkodás elavult csökevény, a kihívások embere elboldogul anélkül, sőt, azzal viszi előre a világot.* A nyilatkozók egytől egyig mosolygós és magabiztos nyilatkozók voltak, s látszólag nem veszítettek el semmit.

Gesztenyinek ez igen rosszlesett, mert régóta vágyott közējük; biztos fizetést, gondozott kertet és felhőtlen homlokot kívánt magának öregkorára. Végigtekintvén népes pereputtyán, pár pillanatra újból kapcsolatot létesített a valósággal és belátta, hogy ha rövidesen nem nyeri vissza az egyensúlyát, ők sem érezhetnek szilárd talajt a lábuk alatt. Ezért úgy döntött, nem kerül elő, ameddig ki nem deríti, mi van vele.

Lehunyt szemmel a múltba révedt, megpróbálta felidézni addigi betegségeit, a gyerekkori fogadékos nyavalyától kezdve a hagymáz hideglelésig és a nyáltúrásig. Ilyeneket hallott annak idején a gyimesi déd-öreganyjától és más csodálatos gyógymódokat: szájsebre száraz rózsa ecetben főtt levét, elvágott ujja flastromot tenni, tormás sert lábdagadásra – inni.

Gesztenyi érzékeny szívvel emlékezett a gyereknyarakra és gondolatban feltűnt előtte az apró, kötényes figura; mintha annak is mindig félrehordott volna a feje.

Lehet, hogy ez családi vonás nálunk? Tűnődött és emlékeiben visszafelé peregték az évek, már nem tudta szétválogatni, ő volt-e jelen az eseményen, vagy meséltek neki róla.

Látta az anyai nagybátyját, amint a többi sihederrel együtt beront a városházára, az egyik kezével lesöpör mindent az irodai asztról, a másokban géppisztoly, erőszakos reccsenéssel betörik a szekrényajtót, kidőlnek a dossziék és ők, a szabadság ígéretétől megrészegülve az ablakból szórják szerteszét a spiclik jelentéseit rejtő iratokat. Azután kirohannak a házból, lyukadt zászlót tartanak maguk elé, mintha az megvédene a golyóktól, az egyik elesik, ütődik a feje a poros utcakövön, vörös erecske utat tör alá, nem tudni, elapad-e valaha.

A következő kép a nagyszülei háza, Pozsonytól Kassáig rohan a szél, a kertben kifeszítve szárad a ropogós ágynemű, azt már nem bírják magukkal vinni. A nagyanyja szép, törtszemű asszony, a hátán batyu és maga előtt tol egy kislányt, az ő anyját, aki porcelánfejű babát szorít magához. Az istállóban toklyó, jerke és két ürü; előzőleg jó évnek

gondolták a negyvenhetest, mégis rajtaveszítettek. Nagyapa, büszke legény, ünneplőt húzott aznap, legalább azt sem kell cipelni, majd utolsó szippantás a napszínű vászonba, a cserzett kézfejjel végigsimít a homlokán, utána lefordul a bakról.

Gesztenyit a harangok zúgása rántotta vissza a valóságba, de nem értette, hol van és továbbra sem, hogy mit akar. Az ablakhoz rohant, hogy tájékozódjék. Odakint csend dobolt, derűs délután érlelte a termést. Kezét a fülére tapasztotta, mire még erősebbé vált a harangszó, és amikor visszahanyatlott a pamlagra, lehunyta megint a szemét. Dédapa szavait hallotta akadozva: *sosem felejttem el azt a hangot, tíz percen át dörögtek a harangok, zúgtak a gyárak szirénái a csonkolt határokon át, amikor Magyarország örökre kibillent az egyensúlyából.*

Ugyan, történelem... legyintett Gesztenyi, és még egyszer: *ugyan...* És hirtelen rádöbbsent, hogy egész életében ezt a bizonytalanságot érezte, s egész életében inkább ki sem tette a lábát szűkebb pátriájából, nehogy újabb veszteség érje.

Hagyjuk a múltat. Ismételte, mert nem bírta a nagy és himnikus gondolatokat, most is inkább a távirányító után babrált. Kiegyezett szemmel bámult bele a burába, s végre egy nyájas képmember járult eléje, s egyenesen a szeme közé nézve így szólt:

Nem vagy felelős semmiért, még egy kicsit ki kell bírnod, és jövőre bizonyosan megtalálsz, amit keresel! Gesztenyit jóleső melegség töltötte el. Hetek óta először távlatok nyíltak előtte, hiszen egy év nem a világ, mindössze egyetlen év, se több, se kevesebb, azon még fél lábbal is átevickél. Megint minden helyénvalónak látszott, önfeledten folytatta a kapcsolgatást, hátha talál valamilyen szórakoztató műsort, amivel elverheti az időt, amíg visszazökken az eredeti kerékvágásba.

Az egyik csatornán vidám szignállal jelezték, hogy netovább, kezdődik a mulatság, s éppen egy magaforma figura arcába tolták a mikrofont, aki arról panaszkodott, hogy kisebb-nagyobb megszakításokkal világléteében úgy érezte, mint akinek minduntalan kicsúszik a lába alól a talaj. A közönség hisztérikusan felnevetett, megtapsolta a bátor embert, amiért a nyilvánosság előtt kinyilatkozott, a műsorvezető is agyondicsérte, és kedvesen a helyére kísérte.

Gesztenyi már nem a szavakra figyelt, szédülten bámulta a képernyőt, majd mintha hosszú álomból riadna, még a nyálat is a bajszán hagyva megindult. Az útja arra a helyre vitte, ahol egyensúlya legutóbb

még megvolt. A kishíd tájékán érte a baleset, s amint közeledett feléje, a határban imbolygó emberek népes csoportját fedezte fel.

Talán piknik? Találgatott egészséges énje, s ahogy ide-oda forgatta a fejét, látta, hogy minden oldalról újabb és újabb alakok botladoznak elő. Dülöngéltek, bizonytalankodtak, majdnem elvágódtak. Gesztenyinek semmi kedve sem volt ilyen szerencsétlenek közé menni, hallgatni a magyarázkodást, állni a kérdéseket; ő finom öltönyös egzisztencia akart lenni, jól megtermett bankkártyával – ahogyan őt is kiképezték a tévé előtt. Akkor valaki megszólította:

Jöjjön, kolléga! Adja a karját... Gesztenyi meglepődött, mert segítséget ő aztán soha nem vett volna igénybe, a hitet meg kiölte belőle a huszadik század, amelyben élete nagy részét leélte.

Azért mindenkinek van határa... morgolódtott magában, de úgy érezte, mintha az egyensúlya kezdene visszatérni. Lépett egyet, azután kettőt, végül fejét leszegve hagyta magát a tömeg közé vezetni. A rideg rét lassan benépesült, az emberek, hogy el ne essenek, a hátukat egymásnak vetve álldogáltak, és gyűjtötték az erőt a következő lépéshez.

Elhalasztott apokalipszis (58 x 55 cm, olaj, vászon)